

Vláčet takové dělo po bitevním poli musela být strašná dřina, říká kovář

Umělecký kovář Oldřich Bartošek už vytvořil sochu Kutuzova, mučidla pro Špilberk a spoustu dalších zajímavých a také krásných věcí. Teď v jeho dílně vzniká unikátní dělo z napoleonských válek.

HELENA VACULOVÁ

Křenovice – Už několik týdnů Oldřich Bartošek se svým pomocníkem Tomášem Galou z Nížkovic „okovávají“ lafetu čtyřlístového děla. Stůl kovárny je plný dobových nákrešů, protože jejich dělo bude navlas stejné, jaká pro Napoleona vyráběli v tehdejších zbrojařských manufakturách.

Proč dělo vyrábíte podle plánů? Nemohli jste ho okopírovat podle nějakého originálu?

To nešlo, protože se žádné takové nezachovalo. Pátrali jsme po něm po celé Evropě, ale objevili jsme jen

pak šlo do válek a někdy na počátku dvacátého století vytvořili repliku.

To jste je asi v Lille pěkně naštváli, když jste jim zbořili mýtus...

No, už s námi nekomunikují.

Kde jste tedy vzali plány?

Máme je od jednoho belgického sběratele. Napoleon byl původně dělostřelec a dělostřelectvo v té době přivedl na vrchol. Dříve se totiž děla před bitvou postavila na kopec, chvíli střelila a pak bojovala pěchota. Napoleon je však vzal do boje s pěchotou a manévroval s nimi.

Jak je možné, že se dochovaly plány, podle kterých se děla vyráběla? Myslela jsem, že je každá dílna dělala podle svého.

Bylo to tak, ale Napoleona to hrozně trápilo. Když dělu v bitvě něco upadlo či se vylomilo, bylo nepojízdné. Proto rozhodl, že všechno bude unifikované. Aby když by se nějaké dělo

V kovárně Oldřicha Bartoška vzniká unikátní replika čtyřlístového děla z napoleonských válek. Foto: Helena Vaculová (2x)

Takže Napoleon vlastně zavedl sériovou výrobu?

Je to tak. Na jeho popud se nakreslily jednotné plány. Dokonce se zachoval zápis o tom, jak Napoleon objížděl manufaktury a přesvědčoval řemeslníky, ať všude vyrábějí děla stejně.

Jsou ty nákrešky pro vás srozumitelné? Vždyť jsou staré dvě století.

Naprosto. A já se úplně vžívám do řemeslníků, kteří v té manufaktuře pracovali. Jen s tím rozdílem, že my děláme všechno od začátku až dokonce, ale oni si práci rozdělili, jeden kul hřebíky, druhý dělal to a třetí ono.

Dělo okováváte, ale kdo udělal jeho dřevěné části?

To byl také problém. Kola mají skoro metr čtyřicet a taková se tady nikdy nevyrobila. Kolo od vozu má jen metr deset. Tato mají navíc specifický tvar. Museli jsme shánět koláře. Obrátili jsme se na Augustina Krystyníka z Nového Hrozenkova, který nakonec udělal nejen kola, ale i kolesnu a ostatní dřevěné části. Použil přitom dubové a jasanové dřevo, jež se upravila tak, že dělo má starodávnou patinu.

Už na pohled se zdá, že dělo je hodně těžké. Kolik váží?

Když kolo není okované, tak ho zvednu a odnesu, když ho okovám, tak máme dva co dělat, abychom ho odnesli. Zrovna tak lafeta, tu odneseme dva, ale až budou všude pásy ze železa, budou mít čtyři chlapi co dělat, aby ho zvedli. Lafeta bude vážit 880 kilogramů a hlaveň dalších 400. Tahat ho po bitevním poli, obzvlášť když bylo bláto, byla strašná dřina.

Nemám zbraně ráda, ale musím uznat, že to bude hezký kousek. Půjde do bitvy nebo do muzea?

Do muzea i do bitvy. Proto teď tak spěcháme, abychom to stihli do letošní rekonstrukce bitvy u Slavkova.

Jaké má člověk pocity, když vyrábí válečné dělo?

Pro mne je to obzvlášť zajímavé, protože při rekonstrukcích bitev jsem u dělostřelců a funkci děla a jeho jednotlivých částí tak ještě více chápu. Jako kovář obdivuji, jak to měli tehdejší řemeslníci vychytané.

Nemáte strach, že až sběratelé uvidí toto nové dělo, budete mít tolik zakázek, že se z kovárny stane zbrojařská dílna?

Tolik fandů se asi nenajde, je to totiž hodně drahá záležitost. Když si ale uvědomím, kolik je v pařížské Invalidovně, ve vojenském arzenálu ve Vídni i v dalších muzeích hlavní a že bych měl pro všechny udělat lafety, nevím, jestli bych to za svého života stihl.

„Napoleon objížděl manufaktury a přesvědčoval řemeslníky, ať všude vyrábějí děla stejně.“

torza, například kusy kol v pařížské Invalidovně. Pak jsme dostali zprávu, že je snad v Grazu, ale byla to jen rakouská lafeta.

Nechce se mi věřit, že by se žádné dělo z dob Napoleona nezachovalo alespoň ve Francii...

To jsme si také mysleli. Sběratel, který k této replice sehnal originální hlaveň, se dozvěděl, že čtyřlístové dělo mají v Lille. Městu ho daroval sám Napoleon při své korunovaci, což je zachyceno i na obrazu. Sběratel tam jel celý natěšený a válečný stroj nafotil. Když jsem se však na něho díval, našel jsem mnoho nesrovnalostí. Několik děl jsem už dělal, a tak jsem poznal, že je to replika, navíc ne právě povedená. On pak mé poznámky k tomu přeložil a poslal do Lille.

Co na to v Lille řekli?

Přiznali, že Napoleon sice městu dělo věnoval, ale

v poli rozbilo, mohli z něj dělostřelci vzít některé díly a opravit to, které by ještě mohlo sloužit.

Kolo okované železnými pláty sotva unesou dva chlapi. Jsou na nich i hřeby, aby neproklouzávaly.